

Περὶ τῆς δι' ἀνατρίψεων ἐπιτυχοῦς καὶ ἀβλα-
βεστάτης χρήσεως τῆς κινίνης κατὰ τῶν
διαλειπόντων πυρετῶν.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Δεκεμβρίου ὁ δέκα τεσσάρων τότε μηνῶν ἔχων ἡλικίαν υἱὸς ἡμῶν Ἐλευθέριος, ἐν τῇ περιόδῳ μὲν τῆς ὀδοντοφυΐας εὐρισκόμενος, ἀλλὰ πάντοτε ἀπύρετος ὢν, ἤρξατο τὸ πρῶτον νὰ ἐμῇ δις ἢ καὶ τοῖς τοῦ ἡμερονυκτίου καὶ ν' ἀποπατῇ ἐκκρίματα ὄζοντα ὀξυδώσεως. Ἀπαντατὰ κατὰ τῆς μικρῆς ταύτης, καὶ ἄλλως συνήθους παρὰ τοῖς νηπίοις ἀδιαθεσίας ἰάματα ἀπέβησαν ἀνωφελῆ· τὸ κακὸν ὁσημέραι πῦξανε, καὶ μᾶς ἠνάγκασε νὰ ἐπικαλεσθῶμεν εἰς βοήθειαν τὰ φῶτα καὶ τὴν ἐμπειρίαν δύο ἀξιοτίμων συναδέλφων, τοῦ Κυρίου Ὀλυμπίου καὶ Ἀλβανίκη. Οὔτε ἡμεῖς ἀπειράκις οὔτε οἱ ἀξιότιμοι οὗτοι συνάδελφοι ἄταξ ἢ καὶ δις τῆς ἡμέρας ἐπισκεπτόμενοι τὸν μικρὸν μας Ἐλευθέριον εὐρομεν αὐτὸν πυρέσσοντα ἢ ἄλλο τι εὐδιάγνωστον νόσημα πάσχοντα· ἀλλ' ἐν τούτοις τὸ κακὸν πῦξανε· μόλις ἐτήλαζεν ὁ ἄρρώστος καὶ ἀπέπεμπε τὸ γάλα δι' ἐμέτου ἢ διαρροίας ἢ πάντῃ ἀπεπτον ἢ μόλις ὀξειδωμένον καὶ εἰς τυρὸν μεταβληθέν· οὐδεμίαν δὲ ἄλλην τροφήν ἤθελεν ἢ ἦτο δυνατὸν ν' ἀνεχθῇ ὁ μικρὸς τοῦ στόμαχος. Ἐκ τούτων ὧν καὶ ἂν μὴ ἐπῆλθε πρᾶγματι, ἦτο ὁμως ἐγγὺς νὰ ἐπέλθῃ, τέλειος μαρασμός.

Ἐν μεγίστῃ ἀμηχανίᾳ εὐρισκόμενοι περὶ τοῦ πρακτέου, ἐσπέραν τινὰ ἐπὶ τῆς φυσικῆς ἡμῶν ἐκείνης ἀγωνίας, τὴν ὅποιαν μόνον οἱ πατέρες τέκνων δύνανται νὰ ἐννοήσωσιν καὶ οὐδεὶς κάλαμος εἶναι ἱκανὸς νὰ περιγράψῃ, ἐπὶ τῆς ἀγωνίας μας, λέχομεν ταύτης, μὴ δυνάμενοι ἔνεκα τοῦ ἐμέτου καὶ τῆς διαρροίας νὰ μεταχειρισθῶμεν διὰ τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος πᾶν οἶον δὴ ποτε φάρμακον, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον τὴν κινίνην, περὶ τῆς χρήσεως τῆς ὁποίας ἄλλως οὐδεμίαν εἶχομεν ἔνδειξιν, ἀπεφασίσαμεν νὰ μεταχειρισθῶμεν αὐτὴν δι' ἀνατρίψεων· ἐγράψαμεν λοιπὸν συνταγὴν, καθ' ἣν μᾶς ἐπέμψθη ἀμέσως ἡμισεία δραχμὴ θεϊκῆς κινίνης, διαλελυμένης εἰς τέσσαρας δραχμάς ἀπλοῦ πηγαίου ὕδατος καὶ ἐξουδετηρωμένης δι' ἀρκούσης ποσότητος θεϊκοῦ ὀξέως. Πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ φαρμάκου ἀνετρίψαμεν μετέμειον ξηροῦ μαλλίνου ὑφάσματος ἅπασαν τὴν κοιλίαν καὶ τὸν τράχηλον τοῦ μικροῦ μας ἄρρώστου, ἵνα ἐρεθίσωμεν οὕτω τὸ δέρμα αὐτοῦ καὶ καταστήσωμεν ἐπιδεκτικώτερον πρὸς τα-

χυτέραν ἀπορρόρησιν τοῦ φαρμάκου. Ἐλθόντος δὲ καὶ τούτου, ἐθερμάναμεν μικρὸν τι τὸ ὑγρὸν, θέσαντες ἐντὸς χλιαροῦ ὕδατος τὸ περιέχον τὸ φάρμακον ὑελινον ἀγγεῖον, καὶ ἀμέσως ἔπειτα, ἐμβάπτοντες μικρότατόν τι τεμάχιον μαλλ.νου ὑφάσματος εἰς τὴν οὕτω χλιανθεῖσαν διάλυσιν τῆς κινίνης, ἀνατρίψαμεν δι' αὐτῆς ἐπὶ τινὰς στιγμάς τὸ κατὰ τὴν κοιλίαν καὶ τὸν τράχηλον δέρμα τοῦ Ἐλευθερίου μας, καὶ ἐδάλαμεν αὐτὸν εἰς τὴν κλίνην· δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἐθήλασε μὲν τρεῖς, ἀλλ' ἅπαξ ἤμεσε τὴν δὲ πρώτην ἐφάνη διὰ πρώτην τότε φοράν καὶ μικρά τις καὶ εὐάρεστος ἐφίδρωσις καθ' ἅπαν τὸ δέρμα· δι' ὅλης τῆς ἐπιούσης ἡμέρας ἐθήλασε πολλάκις ὁ ὄρρωστος, ἀλλ' οὐδ' ἅπαξ ἤμεσε, ἀπεπάτησεν ὅμως δις, ἀλλ' ἦτο κατὰ πάντα ἡσυχος· τὴν ἐπιούσαν ἐσπέραν ἐπινελάβομεν τὴν αὐτὴν ἀνατρίψιν· τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν ὁ μικρὸς μας ὄρρωστος ἦτο ἐν πλήρει ἀναρρώσει, καὶ μᾶς ἐπλήρωσε μάλιστα θαυφιλέστατα μὲ τὰ νηπιακά του θωπεύματα· ἐν τῷ διαστήματι μιᾶς ἐβδομάδος ἀνέκτισε πάσας τὰς ἀπωλεσθεῖσας πρότερον σάρκας του, πᾶσαν τὴν εὐρωστίαν, καὶ πλήρη τὴν νηπιακὴν αὐτοῦ χάριν.

Τὴν δεκάτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς πρώτης ἀνατρίψεως ἐπῆλθε μικρά τις ἀνησυχία τὴν νύκτα, καθ' ἣν καὶ ἤμεσεν ἅπαξ, ἀλλὰ τότε δὲν ἐχάσαμεν καθόλου καιρὸν· ἀμέσως τὴν ἐπιούσαν ἐδώκαμεν ἐξ κόκκους τανικῆς κινίνης εἰς τρεῖς δόσεις· τὴν μετ' αὐτὴν ὁμοίως· καὶ ἔκτοτε ὁ μικρὸς ἡμῶν Ἐλευθέριος χαίρει πλήρη ὑγείαν, μὴ ἐνοχλούμενος οὔτε ὑπὸ τῆς ὁμαλῶς βαίνουσας ὀδοντοφυΐας, οὔτε ὑπὸ ἐμετοῦ, οὔτε ὑπὸ διάρροιας.

Ὡς δὲ νὰ ἦτο, φαίνεται, προωρισμένον νὰ ἐπικυρωθῇ τὸ περιστατικὸν τοῦτο καὶ δι' ἄλλων ὁμοίων, κατὰ τὰ μέσα Δεκεμβρίου προσκληθήμεν ὑπὸ τοῦ Κοιμᾶ Δημητρίου, ἀρτοπώλου, νὰ θεραπεύωμεν τὸν δέκα πέντε μηνῶν ἡλικίαν ἔχοντα υἱὸν αὐτοῦ Ἀναστάσιον, πάσχοντα ἀπαραλλάκτως, ὥσπερ καὶ ὁ μικρὸς ἡμῶν Ἐλευθέριος. Πλήρη δὲ ἔχοντες πεποιθήσιν εἰς τὴν χρησιμότητα καὶ ἰδίως εἰς τὴν παντελῆ ἑλλειψιν ἐλαβῆς ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ φαρμάκου, καὶ πρόσφατον τὸ παράδειγμα, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐδισταξάμεν· παρηγγείλαμεν τὰς αὐτὰς ἀνατρίψεις, καὶ τὴν ἐπιούσαν, εὐρόντες τὸν μικρὸν Ἀναστάσιον ἐν καλῇ καταστάσει καὶ μὴ ἐμοῦντα, χάριν οἰκονομίας χρημάτων, ἀπεπειράθημεν νὰ δώσωμεν διὰ τοῦ στόματος τὴν τανικὴν κινίνη. Μόλις ὅμως ἐγένετο χρῆσις μιᾶς δόσεως καὶ ὁ ἐμετὸς ἐπανῆλθε, διαρκεσάσης τῆς ναυτίας δι' ὅλης τῆς ἡμέρας· ἀλλὰ δευτέρα

ἀνάτριψις διὰ τῆς θειϊκῆς κινίνης, δικαιώσασα πληρέστατα τὰς προσδοκίας μας, ἀπεκατέστησε τὸν μικρὸν Ἀναστάσιον εἰς πλήρη ὑγείαν.

Περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ μηνὸς προσελήθημεν εἰς Πατήσια νὰ θεραπεύσωμεν ἓνα τῆς αὐτῆς περίπου ἡλικίας, καὶ τὰ αὐτὰ πάσχοντα υἱὸν ἐντίμου μὲν, ἀλλ' ἀπόρου πατρός. Μετὰ τὴν ἐξοικονόμισιν τῶν πρὸς πρὶ μῆθειν τοῦ δυστυχῶς μὴ λίαν εὐώνου τούτου φαρμάκου, ἐγένετο χρῆσις αὐτοῦ, διαλελυμέου μάλιστα, κατὰ συμβουλήν τοῦ Κυρίου Κρίνου, ἐν γλικερίνῃ· καὶ ἡ ἐπιτυχία παρεκολούθησεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν χρῆσιν, ἀμέσως μάλιστα μετὰ τὴν πρώτην ἐπίσκεψιν· καὶ οὐδὲ εἶδομεν δευτέραν φορὰν τὸν πάσχοντα, ἐμάθαμεν ὁμῶς, ὅτι ἰάθη ἔκτοτε ἐντελῶς.

Τὰ περιστατικὰ δὲ ταῦτα, καίτοι ὀλίγα τὸν ἀριθμὸν, δὲν εἶναι ὁμῶς καὶ μικροῦ λόγου ἄξια τὴν σημασίαν, ὅταν μάλιστα ἀναλογισθῶμεν, ὅτι τὸ μόνον πρᾶγμα, ὅπερ διακινδυνεύομεν διὰ τῆς τοιαύτης χρήσεως τοῦ φαρμάκου, εἶναι μικρὰ τις ποσότης χρημάτων, τριῶν μέχρι τεσσάρων ἢ τὸ πολὺ πέντε δραχμῶν, ἐκεῖνο δὲ ὅπερ δι' αὐτοῦ δυνάμεθα νὰ κερδίσωμεν εἶναι τὸ πολυτιμότερον ἐν τῷ κόσμῳ χρῆμα, τὴν ζωὴν δηλ. τῶν τέκνων μας, τὴν ὁποίαν πολλάκις, ὥσπερ συνέβη παρὰ τῷ μικρῷ ἡμῶν Ἐλευθερίῳ, οὐδὲν ἄλλο φάρμακον καὶ οὐδεμίαν ἄλλην θεραπευτικὴν μέθοδον εἶναι ἱκανὰ νὰ διασώσωιν. Ἄλλως δὲ τὸ φάρμακον τοῦτο δύναται νὰ μεταχειρισθῇ πάντῃ ἀφόδῳ καὶ πᾶς οἶός δὴ ποτε οἰκογενειάρχης, κατὰ πᾶσαν οἶαν δὴ ποτε ὥραν καὶ περίοδον τῆς νόσου, καὶ ἐπὶ πάσης οἶας δὴ ποτε ἄλλης ὑποτιθεμένης ἢ ἐνδεχομένης νόσου, καὶ ἄνευ τῆς συμβουλῆς ἱατροῦ, καὶ ἄνευ συνταγῆς αὐτοῦ, καὶ ἄνευ τῆς προσθέσεως τοῦ θειϊκοῦ ὀξέως· ἀρκεῖ μόνον νὰ ἔχη τις κινίνον καὶ νερόν καὶ δύναται εὐκόλως καὶ πάντῃ ἀφόδῳ νὰ μεταχειρισθῇ τὰς ἀνάτριψεις· ἐν ἑλλείψει δὲ θειϊκοῦ ὀξέως δύ' αὐαὶ τις νὰ μεταχειρισθῇ ἐπιτυχῶς, ἀντ' αὐτοῦ καὶ τοῦ ὕδατος, οἰνόπνευμα ἢ ἀπλὴν ῥακὴν, διαλύων εἰς τέσσαρα δράμια ἐνός ἐκ τῶν ὑγρῶν τούτων ἡμισίαν δραχμὴν θειϊκῆς κινίνης· ἐν ἑλλείψει δὲ οἰνοπνεύματος ἢ ῥακῆς ἐπιτυχάνεται ὁ αὐτὸς σκοπός, ἐὰν διαλύσωμεν τὴν κινίνην εἰς ἀπλοῦν ὕδωρ καὶ προσθίσωμεν δέκα ἢ δεκαπέντε ἢ καὶ εἴκοσι σταγόνας ζωμοῦ τοῦ λεμονίου· ἐν ἑλλείψει δὲ καὶ τούτου, δυνάμεθα, ἀντὶ τοῦ νεροῦ καὶ τοῦ ζωμοῦ τοῦ λεμονίου νὰ μεταχειρισθῶμεν καὶ ὄξος· ὥστε κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον καθίσταται εὐκολωτάτῃ καὶ πάντῃ ἀβλαβῆς ἡ διὰ τῶν ἀνα-

τρίβων χρῆσις τῆς θεϊκῆς κινήτης εἰς πάντα οἶόν δὴ ποτε ἄνθρωπον ἐπὶ παντός, ὡς εἵπομεν, νοσήματος, καὶ ἐπὶ πάσης ἡλικίας.

Εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι παρὰ τοῖς ἡλικιωμένοις δὲν ἀρκεῖ βεβαίως κατὰ τὴν μέθοδον ταύτην τοσαύτη ποσότης φαρμάκου· ἀλλὰ τότε ἀρκεῖ μόνον νὰ προσθέσωμεν τὸ τετραπλάσιον ἢ πενταπλάσιον ἢ καὶ τὸ ἑξαπλάσιον τῆς ποσότητος τοῦ φαρμάκου, ἀρκεῖ μόνον ν' ἀνατρίψωμεν πρότερον κατὰ τι ἐντονώτερον τὸ δέριμα, καὶ εἰμεῖα πεπεισμένοι πληρέστατα, ὅτι θὰ ἔχωμεν τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα· ἄλλως οὐδέν, ὡς πολλάκις εἵπομεν, καὶ δὲν θὰ παύσωμεν νὰ ἐπαναλαμβάνωμεν, δυνάμεθα νὰ διακινδυνεύσωμεν, εἰμὴ ὀλίγας τινὰς δραχμὰς διὰ τὴν ἀξίαν τοῦ φαρμάκου· ἀλλὰ προκειμένου περὶ ζωῆς, εἰς οὐδέν, νομίζομεν, ἐπιτρέπεται νὰ σκέπτηται περὶ χρημάτων, καὶ μάλιστα περὶ τοῦ ποσοῦ τῶν δέκα τὸ πολὺ δραχμῶν, τὰς ὁποίας θὰ διακινδυνεύσῃ διὰ τὴν προμήθειαν τῆς κινήτης.

Τὸ περιστατικὸν δὲ τοῦτο εἶναι, νομίζομεν, ἄξιον πολλῆς προτοχῆς, ἰδίως παρὰ τοῖς ξένοις, τοῖς περιηγουμένοις εἰς μέρη, ἔνθα ἐπιπολάζουσι διαλείποντες πυρετοί. Οὐδέποτε καθ' ἡμᾶς πρέπει νὰ περιηγῶνται οὗτοι εἰς τοιαῦτα μέρη, χωρὶς νὰ φέρωσι μαζί των τέσσαρας τοῦλάχιστον δραχμὰς κινήτης. Εὐθὺς δὲ ἅμα αἰσθανθῶσι κόπωσιν τινὰ, ἢ ἀδιθεσίαν, ἢ ἀνατριχιάσεις, ἢ χατυρίσματα καὶ ἀνακυρδίγματα ἀπυήθη, νὰ διαλύσωσι δύο ἢ τρία δράμια κινήτης εἰς ὀκτὼ ἢ δέκα δράμια χλιαροῦ ὕδατος, νὰ σταζώσιν ἐν αὐτῷ καὶ τὸν ζωμὸν ἡμίσεως λεμονίου, καὶ ἀφοῦ πρότερον ἀνατρίψωσιν ὅπως οὖν ἰσχυρῶς τὴν κοιλίαν των, τὸν τράχηλόν των, καὶ τὰς ματχάλας των με ξηρὰν φλανέλαν, ἀμέσως ἐπειτὰ ἐπὶ τῶν μερῶν τούτων ν' ἀνατρίψωσι τὴν διατελυμένην κινήτην μέχρις ἀπορρόφησης. Μετὰ παρέλυσιν δὲ αἰκοσι τεσσάρων ὥρων, ἐὰν μὴ εὕρωσιν ἱατρὸν, νὰ ἐπαναλάβωσι τὰ αὐτὰ, καὶ ἂς ᾖ ἡναι ἐξέδαιον, ὅτι σπανίως ἐν Ἑλλάδι θὰ λάβωσιν ἀφορμὴν νὰ μεταμεληθῶσι διὰ τὴν ματαίαν δαπάνην τῆς κινήτης.

Τὸ περιστατικὸν τοῦτο, ἐὰν ᾖτο γνωστὸν πρὸ τριάκοντα μόλις ἐτῶν, οὔτε ἡμεῖς ἠθέλαμεν σεμνυνεσθαι σήμερον, ὅτι ἔχομεν ἐμπεπιστευμένα ὡς ἱερὰν παρκαταθήκην τὰ μὲν ὀπταῖα τοῦ Μύλλερ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Πλάτωνος, τὴν δὲ καρδίαν τοῦ Λενορμάνου εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, οὔτε ἡ ἐπιστήμη ἠθέλεν ἀπωλεσθί τόσον προῶς τοιοῦτους πολιτίμους καὶ ἐνδόξους ἀνδράς, οὔτε αἱ πατρίδες αὐτῶν ἠθ' ἂν θεωρεῖ ἴσως τὴν ἀτυχῇ

Ἑλλάδα, ὡς γῆν ἄζενον, ἐνταφιάζουσιν ἐν τοῖς κόλποις τῆς καὶ τοὺς εὐεργετήσαντας αὐτήν.

Ἀλλὰ δὲν ἦτο ἄρά·γε γνωστὴ τότε ἡ χρῆσις τῆς κινίνης δι' ἀνατρίψεων; γνωστὴ, γνωστοτάτη εὐθὺς μαλιστα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀνακαλύψεως τῆς κινίνης· καὶ ἤθελεν εἶσθαι αὐτόχρημα παραλογισμὸς τὸ νὰ ἔχωμεν ἡμεῖς τὴν ἀξίωσιν τῆς ἐφευρέσεως ἢ ἀνακαλύψεως· ἀλλ' ἅπαντες ἐθεωρούσαμεν τὴν δι' ἀνατρίψεων χρῆσιν τῆς κινίνης ὡς βοηθητικὸν ἱαμα, καὶ χρησιμεύουσιν μόνον βοηθητικῶς, ὅσάκις ὁ πυρετὸς συλλαμβάνεται ἐπ' αὐτοφύρῳ. Τὸ περιστατικὸν ὅμως τοῦ μικροῦ μας Ἐλευθερίου καὶ τὰ μετ' αὐτὸ ἀποδεικνύουσι πληρέστατα πρῶτον μὲν ὅτι πυρετὸς δύναται νὰ ὑπάρξῃ, καὶ ὅσάκις δὲν συλλαμβάνεται ἐπ' αὐτοφύρῳ, οὔτε ὅταν ὁ ἀρρώστος ἐπισκέπτηται μετὰ προθυμίας ὑπὸ δύο ἐμπειροτάτων ἰατρῶν, καὶ ἐνὸς πατρὸς ἱατροῦ, μὴ στερούμενου ἔσως πείραν τινα καὶ περὶ πυρετῶν ἰδίως· τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἀποδεικνύει ἐπίσης ὅτι ἡ δι' ἀνατρίψεων χρῆσις τῆς κινίνης εἶναι ἱκανὴ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης βλάβης οὐχὶ μόνον νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀρρώστου, ἀλλὰ καὶ νὰ σώσῃ αὐτόν. Τὴν πεποίθησιν λοιπὸν ταύτην μόνον θέλομεν νὰ μεταδώσωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Μελίσσης τῶν Ἀθηνῶν καὶ οὐδεμίαν ἄλλην ἔχομεν περὶ ἐφευρέσεως ἢ ἀνακαλύψεως ἀξίωσιν.

Περὶ λειβαδίων, κτηνοτροφίας καὶ δεινδροφυτείας.

(Ἐκδοσις τετάρτη.)

Συζητούμενων ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει τῶν περὶ λειβαδίων προτάσεων καὶ πάντων προθυμοποιουμένων νὰ προστατεύωσι τὴν κτηνοτροφίαν, ἀκόπιμον νομιζομεν νὰ δημασιεύσωμεν καὶ ἡμεῖς τὰς περὶ τούτου ὀλίγας σκέψεις.

Πανταχοῦ τοῦ κόσμου εἶναι ἤδη ἀποδεδειγμένον ὅτι ὅσον ὠφέλιμος εἶναι ἡ ἡμερος κτηνοτροφία, τόσον ὀλεθρία καὶ καταστρεπτικὴ μαλιστα διὰ τὴν γεωργίαν εἶναι ἡ ἐν ἡμιαγρία καταστάσει ὡσα· διότι ἡ μὲν πρώτη προάγει τὴν γεωργίαν, ἡ δὲ δευτέρα καταστρέφει αὐτήν. Ἡ πρώτη καθίσταται θησαυρὸς πολυτίμος εἰς τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη· ἡ δευτέρα ἀρμύζει μόνον εἰς τὰ θάρσακα καὶ τὰ νομαδικὰ ἔθνη διάγοντα ἔθνη. Ἡ πρώτη, λιπαίνουσα τὴν γῆν, καταστολίζει αὐτήν διὰ διαφορὰν